

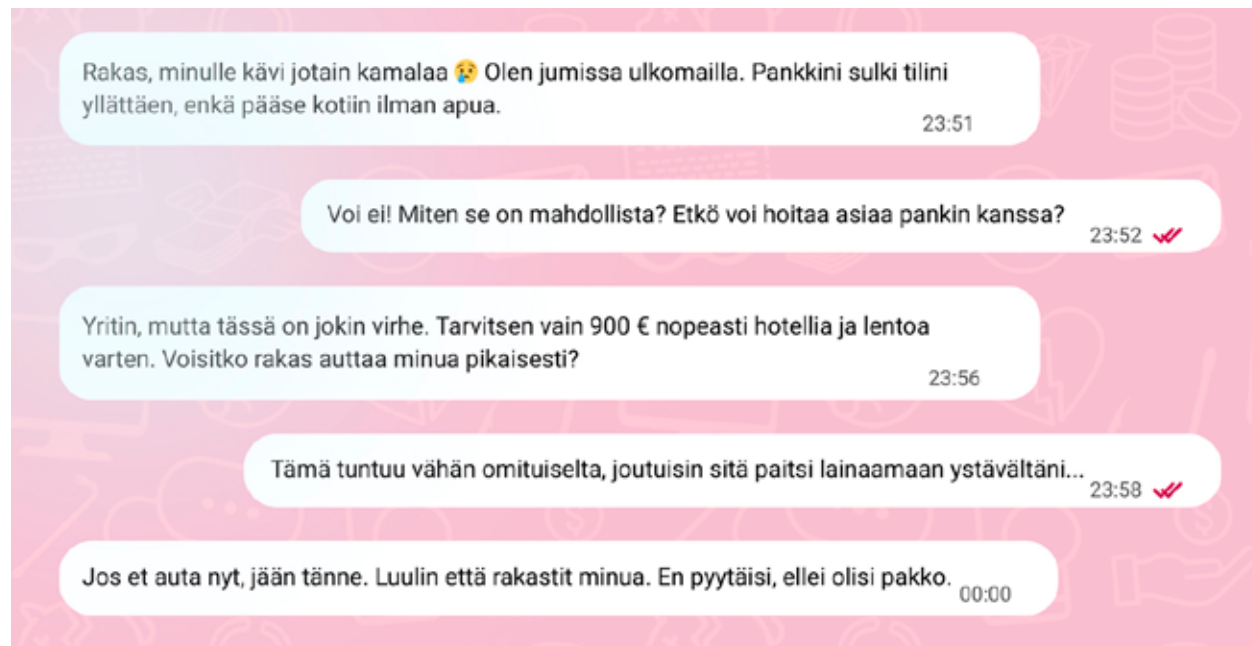
Tunnehuijausten monet muodot

Eriaiset verkkopetokset ovat suuri osa kansainvälistä rikollisuutta, ja ne kehittyvät jatkuvasti. Esimerkiksi romanssihuijauksissa on nykyään mukana sijoitushuijauksen aineksia. Huijari voi houkutella uhrinsa uhrin sijoittamaan tekaistulle sijoituslustralle vannomalla rakkauttaan ja ruokkimalla uhrin toivetta yhteisestä, vauraasta tulevaisuudesta.

Myös julkisuuden henkilöiden nimissä tehtävät huijaukset ovat lisääntyneet merkittävästi viime aikoina. Tunnettuina näyttelijöinä, muusikoina, urheilijoina tai poliitikkoina esiintyvät rikolliset hyödyntävät esittämänsä henkilön positiivista mainetta. Rikolliset pyrkivät sillä tavoin herättämään uhrissa luottamusta, jotta voisivat käyttää tätä taloudellisesti hyväkseen.

Läheskään aina ihmistä ei huijata rakkauden varjolla. Huijari saattaa esittää edustavansa kansainvälistä avustusjärjestöä ja olla keräävinään raha-avustuksia jonkin kriisialueen tilanteen helpottamiseksi. Julkisuuden henkilöiden nimissä tehtävissä petoksissakaan ei ole aina mukana romanttisia tunteita, vaan huijari voi vedota uhrin avuliaisuuteen ja väittää tarvitsevänsä apua tehdäkseen lahjoituksen. Tekoälyn kehittymisen myötä tällaisista huijauksista tulee yhä vaikeampia tunnistaa.

Yhteistä näille verkkopetoksille on, että niissä käytetään hyväksi ihmisten luottamusta ja manipuloidaan uhreja. Myös sijoitus- ja kryptovaluuttahuijaukset

Tunnehuijareiden sepittämät tarinat ovat usein mutkikkaita ja täynnä lennokkaita juonenkäänteitä, joilla aiheutetaan uhrissa kiireen tunnetta ja huolta.

ovat luonteeltaan tunnehuijauksia. Näissäkin petoksissa huijari muodostaa uhrin luottamuksellisen ja tiiviin suhteen. Vaikka ihminen ei etsisi verkosta itselleen seuraa, luottamus ja halu uskoa toisista hyvää altistavat huijaukselle.

Lahjakortit helpottavat rikollisten toimintaa

Pankit valvovat tilisiirtoja estääkseen rahansiirrot kansainvälisille rikollisille.

Verkkorikolliset hiippailevat kuitenkin askeleen edellä ja käyttävät yhä useammin muita menetelmiä. Eräs huijareiden työtä helpottava tapa hankkia rahaa on pyytää uhriltaan rahanarvoisia lahjakortteja.

Lahjakortti toimii anonyymina maksuvälineenä, ja sille ladatun rahallisen arvon kulkua sekä lopullista käyttöä on käytännössä mahdotonta jäljittää. Lahjakortin ostajan tai saajan tietoja ei tallenneta mihinkään, ja sellaisen kautta

siirrettyjen varojen palauttaminen on lähes mahdotonta.

”Minä en ainakaan joudu huijatuksi!”

Verkkopetoksia on joka lähtöön, ja romanssihuijaukset ovat yleisimpien joukossa. Keskusrikospoliisi pitää niitä yhtenä merkittävimmistä suomalaisia uhkaavista verkkopetoksista. Viime vuosina rikosilmoituksia on tehty satapäin ja niissä on menetetty miljoonia euroja.

Huijauksesta syntyvä häpeä estää usein uhrin ilmoittamasta tapahtuneesta, joten uhreja saattaa olla paljon enemmän. Häpeä voi olla erityisen voimakasta, jos romanssihuijari on houkuttellut sijoittamaan rikastumisen toivossa. Taloudellisten menetysten ja häpeän lisäksi huijaus aiheuttaa muita vakavia seurauksia. Unettomuutena sekä ahdistus- ja masennusoireina tai itsetuhoisuutena ilmenevät shokki-, trauma- ja stressireaktiot sekä vahingoittuneet läheissuhteet ovat valitettavan yleisiä.

Tunnehuijauksen uhriksi voi päätyä kuka tahansa. Huijareille otollisia kohteita ovat ihmiset, joilla on elämän aikana kertynyt varallisuutta, kuten sijoituksia tai omistusasunto. Lisäksi yksinäisyys, tyytymättömyys nykyiseen parisuhteeseen ja liiallinen luottamus omaan kykyyn tunnistaa verkkopetoksia ovat huijaukselle altistavia tekijöitä.

Tunnista huijaus ajoissa

Ensimmäinen yhteydenotto tulee lähes aina huijarilta. Jos alkaa keskustella uuden tuttavuuden kanssa, on syytä kiinnittää huomiota toisen osapuolen tapaan kommunikoida. Huijarit pyrkivät pehmittämään ja väsyttämään uhrejaan lähettämällä jatkuvasti viestejä, erityisesti öisin.

Jos vahvat tunteet nousevat jo alkuvaiheessa pintaan, on syytä arvioida tilannetta tarkasti. Jos yhteyttä ottanut henkilö väittää olevansa jonkin sortin

kuuluisuus, on viisainta estää hänet kokonaan. Aidoltakin vaikuttavat videopuhelut voivat olla tekoälyn avulla luotuja.

Sijoitusneuvoja kannattaa ottaa vastaan mieluummin omalta pankilta kuin verkkotuttavuuksilta. Ylipäätään, jos raha nousee millään tavoin keskusteluun, on parasta lopettaa yhteydenpito tykkäänään.

Jimi Tikkanen, viestinnän suunnittelija
Nettideiituruva-hanke, Sosped-säätiö

KUVA: BISHIER SAWAN

LÄHTEET:

Poliisin uutinen: Tietoverkkopetosrikollisuus vuonna 2024 poliisin silmin. poliisi.fi/-/tietoverkkopetosrikollisuus-vuonna-2024-poliisin-silmin
Rikoskomisario Jussi Larvannon puheenvuoro Nyt valppaana -kampanjan mediatilaisuudessa, video: bit.ly/nyt_valppaana

EERO-VEIKKO NIEMI

Kuva: Anja Ahola

Ajatushautomo

Perustin ajatushautomon. Sellaiset ovat nykyään muodissa ja hyvä niin. Ajattelu kannatti ehdottomasti tuotteistaa. Sain jo ensimmäisen ajateltavankin. Minulle ehdotettiin, että pohtisin käsitettä ”työtä pelkäämätön”. Se olikin miellyttävä esikoistehtävä.

Työn pelkäämättömyyden ajattelu sopii minulle kuin sormi suuhun. Pidän nimittäin itseäni varsin työtä pelkäämättömänä ihmisenä ja voin perustellakin väitteeni.

Pääsin, nähkääs, kesällä muutamaksi yöksi maalle juuri kauneimpien päivien aikaan. Siellä minulla on iso, vanha talo ja neljä ulkorakennusta, joista yksi on onneksi lähes kokonaan maan alla oleva kellari.

Maakellarissa on kuitenkin tiilillä katettu harjakatto ja se vaatii huolenpitoa. Tiilikattoja on sillä suunnalla muutenkin suosittu kovasti. Johtunee siitä, että kylällä oli joskus tiilitehdas. Paha vain, että tiilet on aikanaan ladottu pärekattojen päälle ja moninkertaisesti päreiden painoisina ne painavat kattorakenteet notkolle. Katoissa siis riittää korjailtavaa.

Päärakennus ei ole ihan viime vuosilta. Sen ikää en tiedä, mutta reilusti yli satavuotias se kuitenkin on. Ulkorakennuksista suurin on onneksi tiilirunkoinen ja niinpä siitä lahoavat vain tiilikaton puiset rakenteet.

Rakennukset ympäröivät isoa nurmialuetta, jossa on perennastutuksia. Kukkamaat tahtovat kesän myötä rehevöityä liikaa ilman aktiivista huolenpitoa. Nurmikot kasvavat etenkin alkukesällä hurjasti ja yksi leikkuukerta viikossa tuntuu olevan liian vähän.

Säiden salliessa noudatankin niin sanottua hellemenetelmää. Se tarkoittaa, että jos sääennustus kertoo helteiden olevan tulossa, niin nurmikko leikataan erikoisen lyhyeksi ja toivotaan sateettomien päivien jatkuvan mahdollisimman pitkään. Lyhyt säntä palaa karrelle, eikä nurmen leikkuuta tarvitse edes harkita pitkään aikaan.

Kuten lukija (hei vaan taas, **Hari**) huomaa, vanhassa kiinteistössä on paljon tekemistä. Mutta niin vain tänäkin kesänä kykenin makkilemaan riippumatossa kaikki maalla viettämäni päivät. Minusta se osoittaa melkoista luonteen lujuttua ja ympärillä väijyvien töiden pelkäämättömyyttä. Oli kaunista ja lämmintä. Siinä hiljakseen keinutella oli niin mugava kuunnella luonnon ääniä, ohi kulkevia junia ja kylän uuden nuorison mopojen pärinää. Hetkeäkään ei pelottanut.

Pohdiskelin siinä makaillessani tätä ajatushautomoni saamaa ensimmäistä tehtävää. Tulin siihen tulokseen, että työn pelkääminen on paljolti samanlainen juttu kuin koiran pelkääminen. Kun tapaa oudon koiran, ei saa missään tapauksessa osoittaa pienintäkään epäroinin tai pelon merkkiä. Jos koira aistii epävarmuutta, niin se yrittää heti ottaa johdon käsiinsä ja tehdä pelkääjästä oman laumansa jäsenen.

Silloin tällöin näkee jopa koiran omistajia, jotka ovat oman koiransa lauman jäseniä eivätkä johtajia. Epäröintiin tai pelon näyttämiseen ei missään tapauksessa saa sortua myöskään tekemättömien töiden eteen joutuessaan. Jos näyttää pienintäkään epävarmuutta, niin kohta on jo siivoamassa rikkaruohojen valtaamaa kukkamaata.

Sen jälkeen silmä osuu vintin ikkunaan, joka on jo pitkään ollut rikki. Äkkiäkös sen korjaa. Vintin ikkunan uusia pokia viritellessään on jo todellisessa vaarassa. Kun sen jälkeen alkaa muurata rapautuneita tiilirappuja uudelleen ja uusia lahonnutta ulkorakennuksen kattoa, on peli jo menetetty. Siinä vaiheessa työn pelosta on käytännössä mahdotonta toipua ilman ammattiapua. Julkista apua joutuu joutamaan vuosia ja yksityinen työn pelkäämättömyysapu on kallista.

Jo parin kesänä minulla on ollut nuori sukulaispoika maalla kesätoissa puutarhaa ja kiinteistöä hoitamassa. **Topi** on osoittautunut vaarallisen ahkeraksi ja paljon aikaan saavaksi. Raput on muurattu, sortunut leikkimökki siivottu, kukkamaat ja nurmikot hoidettu ja paljon muutakin tehty. En uskalla edes kuvitella mitä kaikkea.

Epäilen, että Topilla on varsin paha työn pelkäämisen oireyhtymä jo nuorella iällä. En oikein tiedä puuttuako vai ei, kasvatusasiat kuuluvat kuitenkin lasten omille vanhemmille. Jotakin pitäisi kuitenkin aika pian tehdä.